

DOI: 10.18523/2519-4739.2025.10.1.181-189

УДК 331.5

Слав'юк Н. Р.

<https://orcid.org/0000-0002-4486-7517>

Новік А. Ю.

<https://orcid.org/0000-0001-7139-2214>

Живодьорова А. О.

<https://orcid.org/0009-0005-3553-8446>

СТАН МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ ТА ТЕНДЕНЦІЇ ПРОЯВУ ЇХНІХ НАСЛІДКІВ

Дослідження міграції багато років є об'єктом особливої уваги науковців, оскільки глобалізація поглиблює процеси міграції. Проте значний негативний вплив на зростання еміграції з країни можуть чинити воєнні дії, що не раз спостерігалось впродовж історії. Повномасштабна війна з Росією зумовила безпрецедентний сплеск міграції з України, що може мати значні негативні наслідки як для економіки країни, так і для розвитку нації в майбутньому. Метою дослідження є аналіз сучасних тенденцій та проблем міграції з України, а також сукупності факторів, що впливають на міграційні процеси, зокрема й на зменшення міграції. У статті розглянуто сутність міграції, вплив війни на міграційні процеси в Україні, основні тенденції, проблеми та негативні наслідки, зумовлені масштабною міграцією з України. Особливу увагу зосереджено на зростанні міграції молодого населення. У статті використано методи аналізу та синтезу, узагальнення, а також моделювання. За допомогою методів системної динаміки змодельовано фактори впливу на міграцію. Аргументовано необхідність застосування різноманітних методів державного впливу на стимулювання повернення мігрантів під час та після війни, адже нехтування цією проблемою може призвести до старіння населення, що матиме довгостроковий негативний вплив на фінансову систему та може посилити економічну кризу в країні. Окреслено перспективи подальших досліджень: глибший аналіз закордонного досвіду з метою розроблення державних програм повернення мігрантів. Наголошено, що лише ефективна державна політика та розвиток інноваційної економіки позитивно впливають на зниження міграційних процесів.

Ключові слова: міграція, міграційні процеси, міграційна криза, війна в Україні.

JEL classification: J61, F66

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Першим науковим дослідженням міграції вважають працю Ернста Георга Равенштейна «Зако-ни міграції» (1885). Саме він став основоположником міграційної теорії. Відтоді багато країн через економічні, політичні, воєнні причини стикалися з міграцією, що посилювало занепокоєння цією проблемою. Дослідженню міграції присвячено багато праць закордонних науковців,

зокрема: І. Валлерстайна, Дж. Гарріса, Е. Лі, Д. Массея, Г. Мюрдала, Е. Равенштейна, М. Тодаро та ін. Серед українських авторів варто виділити З. Бараника, Т. Гнатюка, Е. Лібанову, О. Малиновську, Ю. Римаренко, О. Ровенчака, В. Шелюк та ін.

Невирішені частини проблеми. У наукових працях закордонних авторів ґрунтовно розкрито особливості міграційних процесів у світі,

причини та наслідки міграції. Українські ж дослідники зосереджують свою увагу на міграції з України. Проте нині аналізу потребують сучасні тенденції міграції, фактори, що на неї впливають. Це допоможе в розробленні програм повернення мігрантів на державному рівні.

Мета статті – дослідження сучасних тенденцій, проблем та наслідків міграції з України. Завдання статті: проаналізувати сучасний стан міграції з України, визначити особливості міграції молодого населення, дослідити наслідки міграції населення для країни, змодельовати фактори впливу на міграцію.

Виклад основного матеріалу дослідження. Міжнародна організація з міграції (МОМ) визначає міграцію як «переміщення людей зі свого звичайного місця проживання до нового місця проживання через міжнародний кордон або в межах держави» (International Labour Organization, 2006). Міграція є давнім економічним явищем, характерним для всіх країн світу, зумовленим різними політичними, економічними, соціальними причинами. Окремо варто виділити воєнні дії, які призводили до великих хвиль міграції в різних країнах. Україна не є винятком. Населення країни мігрувало в різні історичні періоди, однак найбільший сплеск міграції спостерігається саме

з початком повномасштабного російського вторгнення у 2022 р. Війна критично вплинула на чисельність населення в Україні, спричинила активну міграцію з України, переміщення населення всередині країни, призвела до дефіциту робочої сили і структурних диспропорцій на ринку праці. Органи державної влади не надають належної уваги цій міграційній кризі, оскільки її вплив на економіку стане більш відчутним згодом, адже одним із прогнозованих наслідків буде старіння населення.

Згідно з даними Інституту демографії та проблем якості життя НАН України, в січні 2025 р. чисельність населення України на підконтрольних територіях становила лише 29 мільйонів осіб (див. рис. 1).

Хвилі біженців унаслідок повномасштабного вторгнення зумовили значну міграцію. Згідно з даними ООН, станом на квітень 2025 р. загальна кількість біженців з України становить 6 917 800 осіб, із них 6 357 600 осіб зареєстровано в Європі та 560 200 осіб поза межами країн Європи (UNHCR, 2025).

Станом на квітень 2025 р., згідно з даними Агентства ООН у справах біженців, лідерами серед країн, що приймають українських біженців, стали європейські країни (див. рис. 2). Німеччина

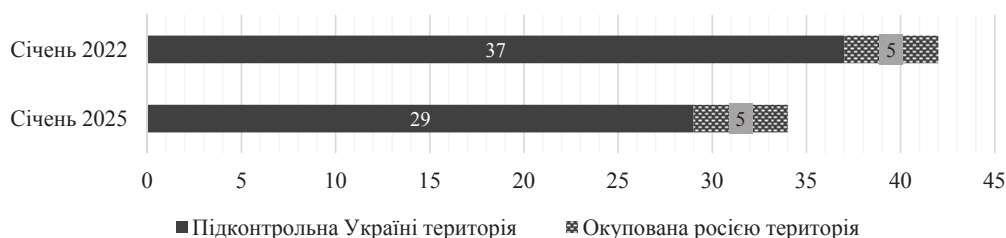

Рис. 1. Чисельність населення України у 2022 та 2025 рр., млн осіб

Джерело: складено авторами на основі даних (Інститут демографії та проблем якості життя, 2025)

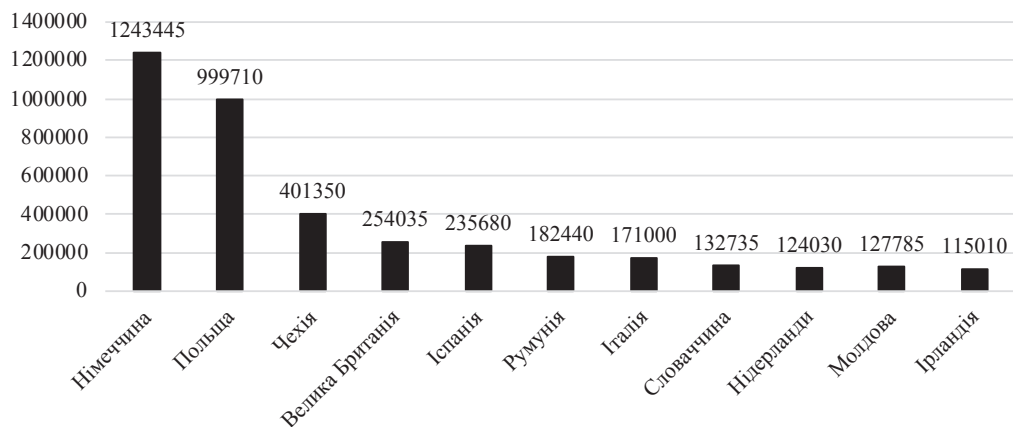

Рис. 2. Лідери серед країн-реципієнтів біженців з України, станом на 17 квітня 2025 р., осіб

Джерело: складено авторами на основі даних (UNHCR, 2025)

та Польща надали прихисток майже половині загальної чисельності мігрантів з України – 1 243 445 осіб та 999 710 осіб відповідно станом на квітень 2025 р. Агентство ООН у справах біженців також надає окрему статистику щодо кількості українських біженців у Росії, яка за приблизними оцінками становить 1 223 795 осіб та Білорусі – 44 260 осіб, значна частка яких могла бути вивезена примусово.

Вартою уваги також є вікова і статевая структура біженців з України. Згідно з дослідженням Центру економічної стратегії, більшість українських біженців становлять жінки, проте їхня частка зменшилася і в грудні 2024 р. становила 44 %, тоді як частка дорослих чоловіків – 27 %. Великою часткою біженців є неповнолітні діти, що також викликає занепокоєння. Зокрема, в грудні 2024 р. неповнолітні становили близько третини біженців (Центр економічної стратегії, 2025).

Згідно ж з оцінками Міжнародної організації з міграції, діти серед біженців становили близько 35–40 %, наголошено, що майже 3 мільйони дітей залишили країну у 2022–2023 рр., майже 837 тисяч українських дітей розпочали навчання в закордонних школах лише у 2022 р., і їхня кількість зростає (Anti-Discrimination Centre, 2023).

Також варто звернути увагу на статистику українських студентів за кордоном (рис. 3).

Очевидно, що кількість студентів, які навчаються за кордоном, почала зростати з 2014 р., після вторгнення Росії. Однак, враховуючи те, що є значна частка неповнолітніх дітей за кордоном, які вже навчаються в закордонних школах, а також те, що воєнні дії тривають, протягом наступних років може спостерігатися зростання кількості студентів, а ймовірність їх повернення в Україну після навчання є вкрай низькою. Однією з причин є адаптація мігрантів і працевлаштування за кордоном. Згідно з дослідженням Центру економічної стратегії, частка працевлаштування за кордоном є високою і вона зростає (рис. 4). Працевлаштування українців за кордоном, значна тривалість їхнього перебування посилюють адаптацію і знижують шанси на повернення. Знову ж, як видно з графіка (рис. 3), частка студентів зростає. Значну частку серед українських біженців становлять студенти в Німеччині та Франції – 35 % та 30 % відповідно (Центр економічної стратегії, 2025). Це може бути зумовлено активністю цих країн в інтеграції біженців, розвитком освітньої системи, а також умовами отримання грошових виплат (наприклад, Bürgergeld у Німеччині).

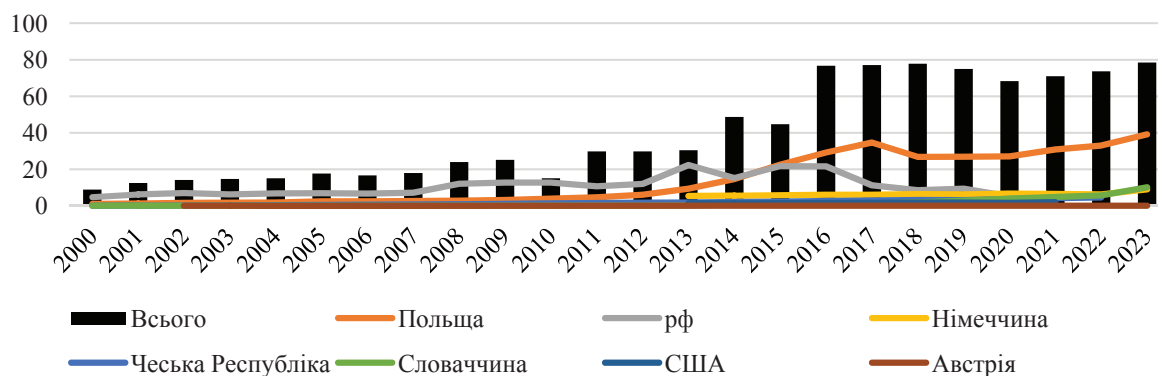

Рис. 3. Кількість українських студентів за кордоном, 2000–2023 рр., тис. осіб
Джерело: складено авторами на основі даних (UNESCO, 2025)

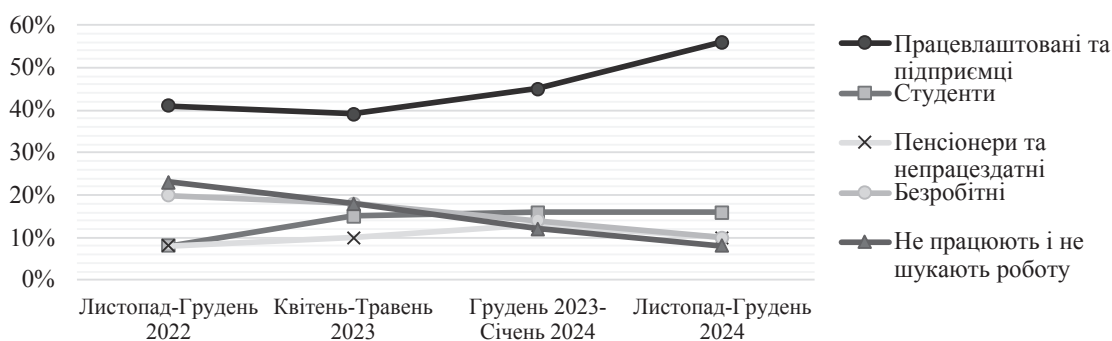

Рис. 4. Статус українських біженців на закордонному ринку праці в розрізі років, % реципієнтів
Джерело: складено авторами на основі даних (Центр економічної стратегії, 2025)

Згідно з прогнозами НБУ щодо міграційних процесів, у 2025 р. зберігатимуться тенденції 2024 р. Зокрема, очікується відплив близько 0,2 млн осіб, а в 2026–2027 рр. поступове повернення мігрантів. Водночас оцінювання міграції чоловіків з України після відкриття кордонів коливаються в межах 0,3–0,5 млн осіб (Центр економічної стратегії, 2025). На нашу думку, ці прогнози є дуже оптимістичними. Великий вплив на можливе повернення мігрантів матиме ймовірність завершення воєнних дій, перспективи відбудови країни та подальші умови безпеки. Що довше мігранти перебувають за кордоном, то більше вони адаптуються, соціалізуються та меншим є їхнє бажання повернутися. Це підтверджують, зокрема, опитування, які проводять різні організації, щодо настроїв мігрантів.

Кількість українців, що планують повернутися, з кожним роком меншає, станом на кінець 2024 р. лише близько 43 % мігрантів висловлювали намір повернутися в Україну, тоді як наприкінці 2022 р. – близько 74 % опитаних (Центр економічної стратегії, 2025). Як показують опитування Gradus Research та Advanter Group, проведені в травні 2024 р., 83 % молодих українців мають бажання виїхати з України, зокрема це 79 % молоді віком 18–24 роки та 85 % українців віком 25–34 роки (Длігач, 2024).

Якими є наслідки міграції вже зараз? Очевидним є вплив на ринок праці. Вже помітним є брак робочої сили в різних секторах (варто врахувати також, що велика кількість чоловіків служить в армії), також очевидними є перекося на ринку праці, структурні диспропорції. За оцінками Інституту економічних досліджень, 58 % респондентів у листопаді 2024 р. називали брак робочої сили.

Іншою значною проблемою, особливим негативним наслідком міграції є відплив мізків. Некомерційна організація «Фонд миру» розраховує показник рівня відпливу мізків (Human flight and brain drain). У 2024 р. Україна посіла 7 місце серед 175 країн світу за цим показником (Fund for Peace, 2025). Проте зауважимо, що це може стимулювати владу до навчання молодого покоління, створення умов для отримання вищих доходів у разі застосування позитивної антиміграційної політики, як це, наприклад, було в Естонії.

Іммігранти зазвичай, попри різні політичні гасла у США та Великій Британії перед брекзитом, мають позитивний вплив у довгостроковій перспективі на економіку країн світу. Звісно, спочатку країни, що приймають мігрантів, витрачають значні кошти на соціальну допомогу, і це є значним фіскальним тягарем для бюджетів згідно з дослідженнями Європейської Комісії

(European Commission, 2025). Проте ці кошти витрачаються на споживання в країнах проживання, що стимулює виробництво. У довгостроковій перспективі мігранти працевлаштовуються, відкривають власний бізнес, заповнюють вільні ніші в різних сферах, стимулюють інновації (Krol, 2021). У дослідженні «Імміграція, інновації та зростання» (Burchardi et al., 2020) встановлено зв'язок між імміграцією та інноваціями і економічним динамізмом у країні-реципієнті. Виявлено, що збільшення іммігрантів на 12 тисяч осіб збільшує кількість патентів фірм в окрузі на 27 % щодо середнього значення кількості патентів у США (Burchardi et al., 2020). Подібні дослідження проводили і в інших країнах.

Загалом, згідно з даними Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD), у середньо- та довгостроковій перспективі надходження до бюджету податків та внесків від іммігрантів переважає суму витрат на соціальний захист, освіту, охорону здоров'я (OECD, 2025).

Попри негативні наслідки для країни, еміграція може мати й певний позитивний ефект. Завдяки грошовим переказам із-за кордону може поліпшуватися економічне становище. За даними Світового банку, суми грошових переказів до країн із низьким і середнім рівнями доходу у 2023 р. становили 656 млрд дол. США, що перевищило обсяги прямих іноземних інвестицій (FDI) та офіційної допомоги розвитку (ODA). Проте з графіка на рис. 5 помітно, що після вторгнення Росії у 2014 р. та у 2022 р. спостерігалися спади обсягів грошових переказів. Деякі експерти пояснюють це тим, що українці виїжджають сім'ями, а також під час війни забирали родичів за кордон (Попов, 2025).

Іншим негативним наслідком для економіки України стало також те, що українські мігранти розплачувались картками українських банків за кордоном у великих обсягах, що стало причиною відпливу валюти з України у 2022 р. Національний банк України, намагаючись підтримати стабільний курс гривні, «спалював» золотовалютні резерви країни.

Для оцінювання впливу факторів на еміграцію населення було побудовано модель системної динаміки. Використання системної динаміки для аналізу зовнішньої міграції, враховуючи особливості цього явища, зокрема його динамічний характер, слугує поглибленому комплексному оцінюванню міграційного руху. Діаграма на рис. 6 має три петлі зворотного зв'язку – B1, B2 та R1, циклічний вплив на рівень еміграції у яких відбувається через відповідну мережу зв'язків.

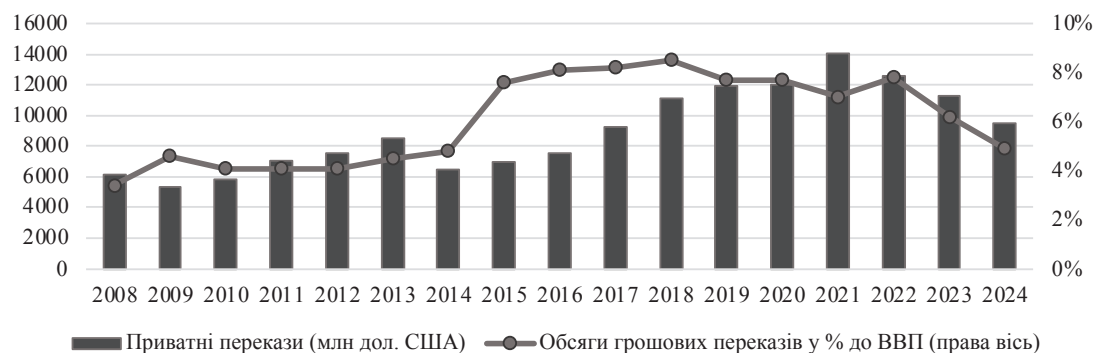

Рис. 5. Грошові перекази в Україну у 2008–2024 рр.

Джерело: складено авторами за даними НБУ

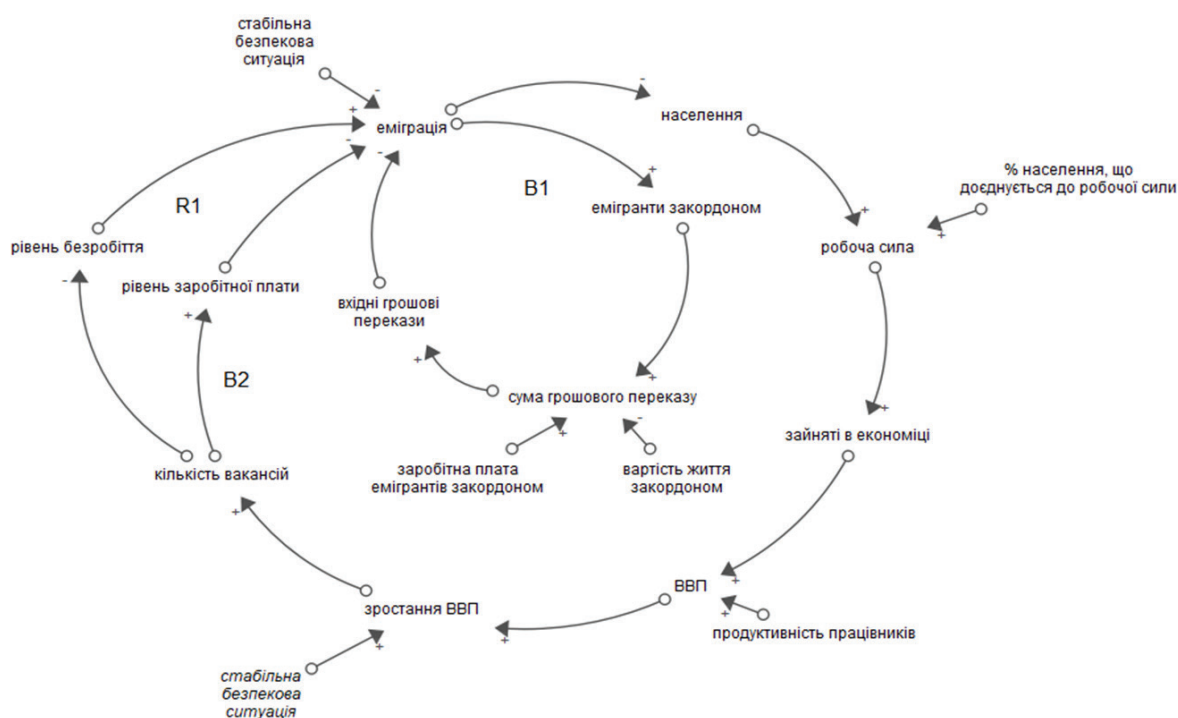

Рис. 6. Causal Loop Diagram причинно-наслідкових зв'язків впливу факторів на еміграцію

Джерело: розроблено авторами в програмному забезпеченні Stella Architect

• *Балансувальна петля 1 (B1).* Зі збільшенням рівня еміграції кумулятивна сума емігрантів за кордоном зростає, що впливає на збільшення суми грошових переказів емігрантів з-за кордону. Сума грошового переказу формується через додаткові екзогенні змінні: зарплатна плата емігрантів за кордоном (прямо пропорційний зв'язок) та вартість життя за кордоном (обернено пропорційний зв'язок). Збільшення суми грошових переказів позитивно впливає на вхідні грошові перекази в країну походження емігрантів – збільшує їхній обсяг. Зі збільшенням вхідних грошових переказів еміграція з країни зменшується, адже зменшуються економічні мотиви виїзду (трудова еміграція). Ці приватні перекази

з-за кордону поліпшують матеріальний стан домогосподарств, що пов'язані з емігрантами, а також позитивно впливають на економіку країни походження емігрантів.

• *Балансувальна петля 2 (B2).* Зі збільшенням рівня еміграції кількість населення в країні походження емігрантів зменшується. Вони мають прямий вплив на робочу силу в країні-донорі. Отже, зі збільшенням робочої сили зростає і кількість зайнятих в економіці. Прямий вплив на обсяг ВВП та його зростання чинять зайняті особи та екзогенний фактор – продуктивність працівників. На зростання ВВП, зокрема, впливає безпекова ситуація в країні походження емігрантів: за стабільної ситуації – позитивний

вплив, тоді як у ситуації війни, революції тощо – спад ВВП. Зростання ВВП прямо впливає на кількість вакансій на ринку праці – збільшується пропозиція роботодавців і, як наслідок, на збільшення рівня заробітної плати. Зі зростанням заробітної плати економічні мотиви виїзду з країни зменшуються.

- *Посилувальна петля 1 (R1).* У цій зворотній петлі причинно-наслідковий ланцюг змінних впливу на еміграцію аналогічний, що й у балансувальній петлі B2, до фактора кількості вакансій. Зі збільшенням кількості вакансій на ринку праці в країні походження емігрантів рівень безробіття зменшується, відповідно зменшуються економічні мотиви виїзду.

Значну увагу в розробленій Causal Loop Diagram приділено впливу безпекової ситуації в країні походження емігрантів на еміграцію, зокрема через її вплив на такі змінні: рівень еміграції, зростання ВВП. Наявний обернений зв'язок між стабільною безпековою ситуацією та рівнем еміграції – зменшує мотиви виїзду, а отже, нестабільна ситуація сприяє збільшенню потоків емігрантів – біженців. Діаграму запасів і потоків розробленої моделі системної динаміки продемонстровано на рис. 7.

У процесі моделювання досягнуто коректних результатів: отримані змодельовані дані відповідають фактичним даним зі статистичних джерел, що є однією з головних характеристик якісного імітаційного моделювання (рис. 8).

Розроблена модель системної динаміки зовнішньої міграції з України впродовж 2010–2024 рр. продемонструвала ефективні результати: змодельовані

показники факторів у моделі, зокрема кількість емігрантів, ВВП, населення, робоча сила тощо, мають аналогічні тренди з незначною похибкою згідно з фактичними статистичними даними.

Висновки та пропозиції щодо подальших досліджень. Великого значення, на нашу думку, набуває розроблення державної програми стримування міграції та повернення українців. Прикладів із міжнародного досвіду є багато, зокрема Ізраїль, який перебуває у стані війни. За період з 1948 р. по 2024 р. кількість євреїв, що повернулись, становить 35 % від загального населення Ізраїлю (Центр формування політики, 2025). Таких показників вдалося досягти завдяки національним представництвам за кордоном, через які відбувалася постійна комунікація з громадянами та допомога й координація повернення в країну (підбір житла й інтеграція), завдяки згадженій роботі державних структур (допомога з працевлаштуванням, житлом, фінансами – пільги та позики держави; безкоштовний доступ до здобуття вищої освіти та мовні курси впродовж певного періоду після прибуття в країну; пільги від митниці та податкової служби) (Янович, 2024). І не забуваємо про загальну підтримку духу патріотизму в Ізраїлі, інноваційність економіки та згуртованість населення задля спільної мети. Подальші дослідження варто присвятити програмам повернення мігрантів, зокрема вивченню досвіду різних країн. Лише згуртоване суспільство може перемогти у війні і відбудувати країну.

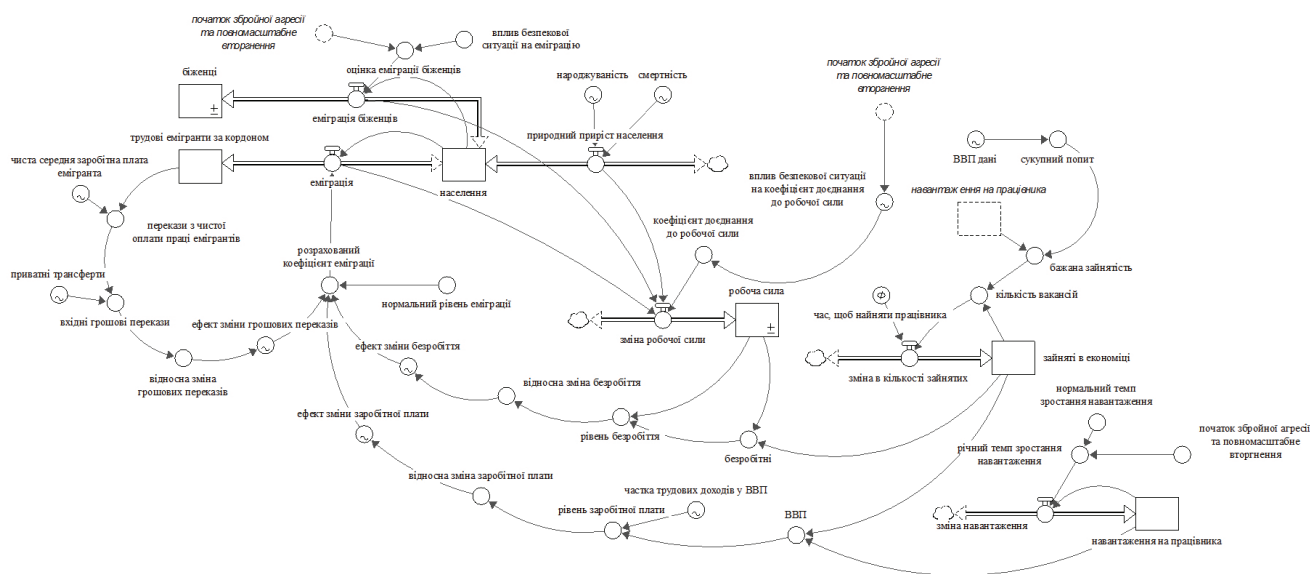

Рис. 7. Stock and Flow Diagram причинно-наслідкових зв'язків впливу факторів на еміграцію
Джерело: розроблено авторами в програмному забезпеченні Stella Architect

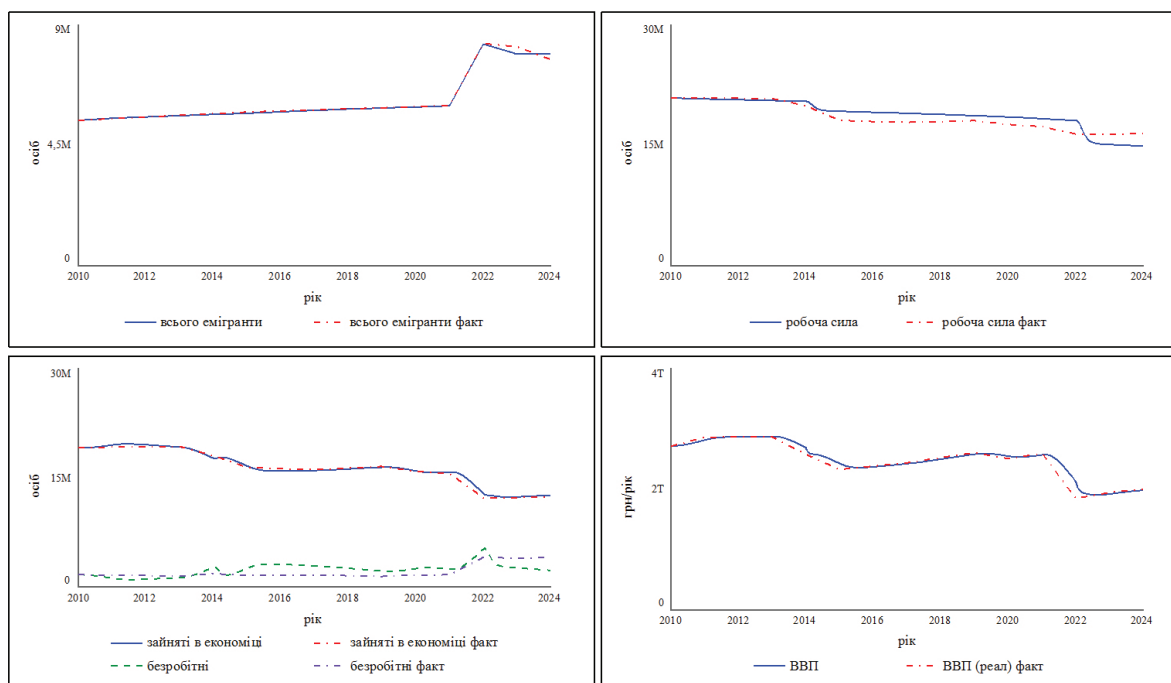

Рис. 8. Результати моделювання міграційних процесів за допомогою системної динаміки
Джерело: побудовано авторами в програмному забезпеченні Stella Architect

Список літератури

- Длігач, А. (2024). 83% молодих українців хочуть виїхати за кордон: це виклик чи виклик? *LB.ua*. https://lb.ua/blog/andrii_dliach/635194_83_molodih_ukraintsiv_hochut_viihati.html?utm_source=chatgpt.com
- Інститут демографії та проблем якості життя імені Михайла Птухи. (2025). Населення України через війну. <https://www.demography.org.ua/>
- Попов, А. (2025). Грошове джерело «всихає». Чому українці зменшують перекази в Україну. *УНІАН*. <https://www.unian.ua/economics/finance/perekazi-groshey-v-ukrajinu-chomu-zmenshuyetsya-potik-koshtiv-z-za-kordonu-12937836.html>
- Центр економічної стратегії. (2025). Українські біженці після трьох років за кордоном. Четверта хвиля дослідження. https://ces.org.ua/refugees_fourth_wave/
- Центр формування політики. (2024). Досвід репатріації в Ізраїлі як приклад наслідування для України. *LB.ua*. https://lb.ua/blog/ngo_cpm/604686_dosvid_repatratsii_izraili_yak.html
- Янович, А. (2024). Іноземний досвід репатріації вимушених мігрантів: уроки для України. *Економіка та суспільство*, 68. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-98>
- Anti-Discrimination Centre. (2023). The situation of Ukrainian children in European countries after February 2022. <https://adcmemorial.org/en/news/the-situation-of-ukrainian-children-in-european-countries-after-24-february-2022/>
- Burchardi, K. B., Chaney, T., Hassan, T. A., Tarquinio, L., & Terry, S. J. (2020). Immigration, Innovation, and Growth. NBER Working Paper No. 27075. https://www.nber.org/system/files/working_papers/w27075/revisions/w27075.rev0.pdf
- European Commission. (2020). Social, economic and fiscal effects of immigration into the EU. Competence Centre on Foresight. https://knowledge4policy.ec.europa.eu/foresight/topic/increasing-significance-migration/political-social-aspects-migration_en
- Fund for Peace. (n. d.). Measuring Fragility and Resilience. <https://fundforpeace.org/>
- International Labour Organization. (2023). *ILO Monitor on the world of work*. Eleventh edition. https://www.ilo.org/sites/default/files/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@dcomm/@publ/documents/briefingnote/wcms_883341.pdf
- International Organization of Migration. (2024). *Fundamentals of migration. Migration research and publications*. <https://www.iom.int/fundamentals-migration>
- Krol, R. (2021). Effects of Immigration on Entrepreneurship and Innovation. *CATO Journal*. <https://www.cato.org/cato-journal/fall-2021/effects-immigration-entrepreneurship-innovation#immigration-and-innovation>
- OECD. (2022). Economic impact of migration. <https://www.oecd.org/en/topics/economic-impact-of-migration.html>
- UNESCO. (2024). Europe: Students from the Ukraine. <https://databrowser.uis.unesco.org/view#indicatorPaths=UIS-Education>
- UNHCR. (2025). Ukraine Refugee Situation. *Operational Data Portal*. <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>

References

- Anti-Discrimination Centre. (2023). The situation of Ukrainian children in European countries after February 2022. <https://adcmemorial.org/en/news/the-situation-of-ukrainian-children-in-european-countries-after-24-february-2022/>
- Burchardi, K. B., Chaney, T., Hassan, T. A., Tarquinio, L., & Terry, S. J. (2020). Immigration, Innovation, and Growth. NBER Working Paper No. 27075. https://www.nber.org/system/files/working_papers/w27075/revisions/w27075.rev0.pdf
- Centre for Economic Strategy. (2025). *Ukrainian refugees after three years abroad. The fourth wave of the study*. https://ces.org.ua/refugees_fourth_wave/ [in Ukrainian].

- Centre for Policy Making. (2024). Experience of repatriation in Israel as an example to follow in Ukraine. *LB.ua*. https://lb.ua/blog/ngo_cpm/604686_dosvid_repatriatsii_izraili_yak.html [in Ukrainian].
- Dliach, A. (2024). 83% of young Ukrainians want to go abroad: is this a sentence or a challenge? *LB.ua*. https://lb.ua/blog/andrii_dliach/635194_83_molodih_ukraintsiv_hochut_viihati.html?utm_source=chatgpt.com [in Ukrainian].
- European Commission. (2020). Social, economic and fiscal effects of immigration into the EU. Competence Centre on Foresight. https://knowledge4policy.ec.europa.eu/foresight/topic/increasing-significance-migration/political-social-aspects-migration_en
- Fund for Peace. (n. d.). Measuring Fragility and Resilience. <https://fundforpeace.org/>
- International Labour Organization. (2023). *ILO Monitor on the world of work*. Eleventh edition. https://www.ilo.org/sites/default/files/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@dcomm/@publ/documents/briefingnote/wcms_883341.pdf
- International Organization of Migration. (2024). *Fundamentals of migration. Migration research and publications*. <https://www.iom.int/fundamentals-migration>
- Krol, R. (2021). Effects of Immigration on Entrepreneurship and Innovation. *CATO Journal*. <https://www.cato.org/cato-journal/fall-2021/effects-immigration-entrepreneurship-innovation#immigration-and-innovation>
- Mykhailo Ptukha Institute of Demography and Quality of Life Problems. (2025). The population of Ukraine through the war. <https://www.demography.org.ua/> [in Ukrainian].
- OECD. (2022). Economic impact of migration. <https://www.oecd.org/en/topics/economic-impact-of-migration.html>
- Popov, A. (2025). The money source is "drying up". Why Ukrainians are reducing remittances to Ukraine. *UNIAN*. <https://www.unian.ua/economics/finance/perekazi-groshey-v-ukrajinu-chomu-zmenshuyetsya-potik-koshtiv-z-za-kordonu-12937836.html> [in Ukrainian].
- UNESCO. (2024). Europe: Students from the Ukraine. <https://databrowser.uis.unesco.org/view#indicatorPaths=UIS-Education>
- UNHCR. (2025). Ukraine Refugee Situation. *Operational Data Portal*. <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>
- Yanovych, A. (2024). Foreign experience of repatriation of forced migrants: lessons for Ukraine. *Economy and Society*, 68. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-98> [in Ukrainian].

Nataliia Slaviuk, Alina Novik, Anastasiia Zhyvodorova

THE STATE OF MIGRATION PROCESSES IN UKRAINE AND TRENDS IN THEIR CONSEQUENCES

Abstract

Migration research has been the subject of special attention for many years, and it is clear that globalization is deepening migration processes. At the same time, military actions can have a significant negative impact on the growth of emigration from a country, which has been observed repeatedly throughout history. The full-scale war with Russia has led to an unprecedented surge in migration from Ukraine, which could have significant negative consequences for the country's economy and for the nation's development in the future. The purpose of the study is to analyze current trends and problems of migration from Ukraine, as well as a set of factors that affect migration processes and may also be the factors of its reduction. The article examines the essence of migration, the impact of the war on migration processes in Ukraine, the main trends, problems and negative consequences caused by large-scale migration from Ukraine. Particular attention is paid to the migration of the young population. The article uses the methods of analysis and synthesis, generalization, and modeling. The factors influencing migration were modeled using system dynamics methods. The study draws attention to the need to apply various methods of state influence to stimulate the return of migrants during and after the war, since the lack of proper attention to this problem may aggravate the economic crisis in the country and cause the aging of the population. A deeper analysis of foreign experience in further research and development of state programs for the return of migrants is extremely relevant. It is emphasized that different countries of the world have faced wars, economic crises and large waves of emigration, but only effective public policy and the development of an innovative economy have a positive impact on reducing these processes.

Keywords: migration, migration processes, migration crisis, war in Ukraine.

Подано / Submitted: 03.07.2025

Схвалено до публікації / Accepted: 20.08.2025

Оприлюднено / Published: 27.11.2025

Слав'юк Наталія Ростиславівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів Національного університету «Києво-Могилянська академія»

Nataliia Slaviuk – PhD, Assistant Professor at the Finance Department, National University of Kyiv-Mohyla Academy

<https://orcid.org/0000-0002-4486-7517>

n.slaviuk@ukma.edu.ua

Новік Аліна Юріївна – кандидат економічних наук, старша викладачка кафедри фінансів Національного університету «Києво-Могилянська академія»

Alina Novik – PhD, Senior Lecturer at the Finance Department, National University of Kyiv-Mohyla Academy

<https://orcid.org/0000-0001-7139-2214>

novikaj@ukma.edu.ua

Живодьорова Анастасія Олегівна – студентка спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» Національного університету «Києво-Могилянська академія»

Anastasiia Zhyvodiorova – Bachelor's student, "Finance, Banking and Insurance", National University of Kyiv-Mohyla Academy

<https://orcid.org/0009-0005-3553-8446>

anastasiia.zhyvodorova@ukma.edu.ua

Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0)